

1967-04-24

AFSENDER

Ole Braunstein, Danmarks Radio

MODTAGER

Sonja Ferlov Mancoba, Ernest Mancoba

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Dateringsbegrundelse:

Datering i brev.

Generel kommentar:

Udskrift af interviewet er vedlagt.

Afsendersted:

København

Modtagersted:

Paris

Arkivplacering:

Ferlov Mancoba arkivet.

DOKUMENTINDHOLD

Ole Braunstein sender Sonja Ferlov Mancoba og Ernest Mancoba en afskrift af det interview, de sammen har lavet.

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

DR
DANMARKS RADIO

Vesterbrogade 84 . København V . Tlf. (01) Hi 4647 . Telex 2695 . Telegr.-adr. Danradio
TV-KULTURAFDELINGEN

Mme Sonja Ferlov-Mancoba
153, Rue de Chateaux
PARIS 14
France

København, den 24. april 1967.

Kære Sonja Ferlov og Ernest Mancoba,

Hermed sender jeg som lovet en afskrift af interviewet sammen med en check og min hjerteligste tak, fordi vi måtte forstyrre. Jeg og Alice takker for de hyggelige timer, vi tilbragte sammen, og vi håber inden alt for længe at vi ses igen.

De hjerteligste hilsener

Alice og Ole Braunstein

Alice Braunstein

OB/KC

DR
DANMARKS RADIO

SONJA FERLOV : ATELIER (21.221)

Ole: Tror du på en udvikling i kunsten idag.
Sonja: Således at det samme emne til evighed bliver vort menneskelig udtryk, mennesket i forhold til rummet og mennesket i forhold til sine medmennesker til omgivelserne til samfundet tror jeg ikke, vi kan tale om en udvikling, men vi kan tale om at vi har forandret vort syn f.eks. for os her i Europa har vi forandret vort syn på alle de andre verdensdeles befolkning, vi talte om vilde og barbarer, vi talte om primitive idag finder vi i Paris en masse små udstillinger hvor vi før fandt moderne kunst finder vi mexikansk, ægyptisk, afrikansk skulptur, vi ...

Ole: Tror du vi skal søge at finde noget der.
Sonja: Ja, jeg tror vi skal tænke på tilbage på dengang vi selv var det vi kaldte tidligere barbarere, jeg tror vi skulle finde, kaste mere lys om muligt over vore forhistoriske førkristne tid før vi, før Kong Harald kom til Frankrig og lod sig døbe og kom hjem og tvang befolkningen til at kaste fra sig deres guder Odin og Thor og Tyr fra jer.

Ole: Altså vi skulle finde et ståsted.
Sonja: Vi må finde tilbage til vort ansigt og vort ansigt er så vigtigt som ethvert andet ansigt hvis vi, der er ikke et spørgsmål om at være større eller mindre og samtidigt må vi gøre os klart at det er hele menneskeheden må deltage i udtrykket. Idag har vi i det, i den moderne tid går samfundets udtryk igennem

DR
DANMARKS RADIO

-16-

enkelte mennesker, men den store del af befolkningen tager ikke del deri og vi må nok lige helt tilbage til middelalderen før vi finder et fælles emne, en fælles tro, en kamp som hvor hver uden navn gav deres bidrag.

? Vil du tro Sonja at i den udstilling Tut Amon stiller for menneskeheden i moderne tider et blik at søge tilbage og finde sig selv hver menneske gruppe må have et bidrag.

Sonja: Ja,

? Og fordi, det har været mennesket og det har alligevel og de har deres egne experience og erfaring giver en example for at vi må søge videre i livet med måden.

Sonja: Ja, det er alle de grupper, vi taler om øgyptere, afrikanere og mexikanere og australien, de har haft en fælles tro som de har haft vi har gjort et stort fremstød i videnskaben og kulturen og teknikken, men det er spørgsmålet om vi ikke har glemt menneskets

? Ja, det er rigtigt nok, vi har glemt en væsentlig ting for vi har beskæftiget os for meget med det materielle.

Sonja: Med midlerne, vi har ikke, vi synes idag at være ved at glemme at kunsten er et middel, vi sætter, vi når vi bruger kunsten som middel så er det mange gange middel for prestige, vi bliver store mennesker i stedet for at vi allesammen kunne dele, man har

DR
DANMARKS RADIO

-17-

5 | fornemmelsen at menneskeheden som et stort dyr der
bevæger sig i fælleskab langsomt frem, men alle de-
lene må fungere, en stor del af menneskeheden er
idag udenfor, vi har dersom kunsten er blevet for en
stor del et smykke, vi nyder det når vi går på Tut
Amon udstillingen, vi ser alle de, hele den store
rigdom og først ser vi på det, vi kan selvfølgelig
kun se på det med vore øjne som vi er vokset op og
som vort samfund har lært os at se, men vi kan skim-
te noget som er meget fjernt.

? Ja, det er væsentligt for os, for vi ser ikke navne-
ne af kunstnerne dengang ...

Sonja: Som i middelalderen.

? Som i middelalderen, navnet, kunstneren var arbej-
dende ligesom også artister was a worker doing the
same occupation as a day to day person in his socie-
ty without the occupation of wanting to
shine out as an individual, he joined his individua-
lity together with the rest of the society and it
helped a lot.

Sonja: Vi må være os bevidste at vi, menneskehedens skæbne
er det enkelte menneskes liv, vi har ikke liv uden-
for, vi kan ikke have et enkelt liv i vor tid, den
forrige generations Picasso har vel været den i for-
rige generations som er nået nærmest til folket.

? Vi fordi han har forstået det gamle ...

DR
DANMARKS RADIO

-18-

Ole: Hvad håber du på, Sonja Ferlov.

Sonja: 6 Jeg tror det alment menneskelige håb er at vi ville kunne mødes fra alle dele af verden i noget fælles menneskeligt, men i begyndelsen af århundrede tænkte vi måske at det var nemmere, det er ligesom vi idag har fundet ud af, at vi først hver især må finde hvor vi kommer fra, nå ned til vore rødder, gå helt tilbage til vor begyndelse hvor folket har deltaget, hvor vi kun var een hver især, vi kendte ikke hinanden, det der er sket så vigtigt i denne tid er vel netop det at vi får bevidsthed om hinanden, men vi ser hver især med ud fra en så forskellig livsopfattelse at først når vi har fundet vort eget ansigt ved bevidstheden hvor vi kommer fra vil der blive tale om et møde, da et møde kun kan have forskelligheden til baggrund og da håber jeg at vi vil kunne tage hånd i hånd navnløse ...

Ole: På et fælles mål.

Sonja: Det fælles mål som altid vil være mennesker i forhold til hinanden, mennesker i forhold til rummet. Jeg arbejder med en skitse som jeg havde tænkt mig Grønnegård på Sjælland.

Ole: Hvor stor skal den være.

Sonja: Jeg havde tænkt mig den 3 gange forstørret.

Ole: Skal den stå i en gård.

Sonja: Jo, en intim lille gård og senere ville jeg gerne prøve at lave en samlet udstilling af ting fra idag og jeg tror Børge Birch vil hjælpe mig til.

DR
DANMARKS RADIO

-19-

Ole: Hvad skal den laves i.
Sonja: I Bronche, men først i gips den større ting.

NY OPTAGELSE

Ole: Sonja Ferlov og hendes mand
                          har også været på Tut Amon udstillingen. Gjorde den
                          indtryk på jer.

Sonja: Et meget stort indtryk, det som man først ...

Ole: Ja, for I maser jo, I kommer jo ind i en mægtig kø
                          der med masser af mennesker det er jo meget svært at
                          se den udstilling synes jeg, fordi man maser i kø fra
                          billed til billed eller fra ting til ting og man kan
                          ikke få lov til at stå stille næsten, sådan var det
                          måske ikke den dag I var der. Da vi var der, var
M   der hundrede tusinde af mennesker på udstillingen
                          der.

Mand: You could say possibly the impression one had ...

Ole: Den store Tut Amon udstilling som nu er i Petit
                          Palais, gjorde den indtryk på jer.

Sonja: Ja, den har vel været den mest betydningsfulde be-
                          givenhed der har været i dette år, de sidste år har
                          forandret meget på ansigtet på udstillingslivet i
                          Paris, der har været to store afrikanske udstillinger
                          på Grand Palais har der været en udstilling med skulp-
                          turer fra samlet fra hele Europa og Amerika og på
                          Trocadeo har der været en udstilling ...
                          Jo, vi har været meget meget glade for at opleve
                          Tut Amon udstillingen, det åbner for os et helt

DR
DANMARKS RADIO

-20-

univers.

Ole: Synes du, det har relation til noget af det, der sker idag.

Sonja: Ja, det er netop det, som jeg gerne ville tale om, der er en uendelig rigdom.

Ole: Du mener, de har fundet noget som vi ikke kan, som vi ikke har simpelthen.

Sonja: Jeg må begynde igen.

Det har været en meget stor oplevelse for os at se Tut Amon udstillingen, den uendelige rigdom den åbner for os får os til at tænke på vor egen stilling idag, vi ser i Tut Amon udstillingen som i andre store udstillinger fra de andre dele af verden, der har været to store afrikanske udstillinger sidste år en på Grand Palais hvor afrikanske udstilling fra kunstværker samlet fra hele verden og på Trocadero har der været amerikanerens samling, disse tre udstillinger samtidig har der været en stor mexikansk udstilling på Petit Palais i, jeg tror det var i -64, Alle disse udstillinger får os til at tænke på vores stilling idag her i Europa og på forskællen mellem opfattelsen af det vi kalder kunst. Kunsten var i alle disse kulturer til livets tjeneste, i livets tjeneste, på en anden måde synes jeg end det hvor hvis man kan sige udviklingen har gjort os til idag.

Ole: Hvori synes du forskellen er.

Sonja: Jo, når jeg tænker på alt hvad jeg nu oplevede ved Tut Amons fra rejse fra dette ~~liv~~ liv til det univers som ægyptiske samfund havde bygget op, hvori hele

DR
DANMARKS RADIO

-21-

folket deltog og jeg tænker på mesikaneren, jeg tænker på afrikaneren som havde bygget sig andre livsopfattelser men stadig har det været, har al skabelse været på med disse to ting som emne, der var et emne, og det var ikke kunst for dem, det var liv, det var ikke udsmykning, det skulle ikke være smukt men det skulle tjene os, hjælpe os til at leve, tingen i sig selv havde, hvis man kan sige det, ingen betydning det var et spørgsmål om at videreføre livet ud over hvad vi kender indtil det øjeblik hvor døden indtræder og vi idag taler meget om den vestlige civilisation, vi har gjort et stort, en så mægtig, et så mægtigt fremstød i videnskab og teknik, men det synes at vi måske står i en fare for mere og mere at lade mennesket ude af billedet.

NY OPTAGELSE

Sonja: Jo, det var en meget stor oplevelse for mig at Tut Amon udstillingen.

Ole: Du mener sådan noget har relation til mange ting, ikke.

Sonja: Den åbner, det var en meget stor oplevelse for os fordi Tut Amon udstillingen det som har den største betydning er nok, at vi ser os selv og hele det vi kalder den vestlige civilisation i forhold til et andet folks og en anden tids tusindårige udtryk. De sidste år har de største sensationer i Paris nok været andre verdensdeles og andre tiders kulturer

DR
DANMARKS RADIO

-22-

samtidig.

Ole: Du synes man kan finde noget der som vi savner idag.

Sonja: Det spørgsmål, man først stiller sig, er ...

Mand: Udstilling idag til kunst.

Sonja: Ja, kunst ...

Ole: Du synes altså at disse fremmede kulturer havde en anden indstilling til begrebet kunst end vi har idag.

Sonja: Det var en stor oplevelse for os at se Tut Amon udstillingen og være overfor årtusindes livsudtryk ...

Det vækker en ængstelse i os idag, vi er stillet overfor det vi kalder kunst men for de mennesker hvor hele samfundet deltog var det et spørgsmål om at vi ser ide og tanke i livets tjeneste for med troen på en fortsættelse ud over livet her.

Ole: Kunstneren var anonym dengang.

Sonja: Hele folket deltog ...

Mand: Ja, jeg siger sådan, hvordan kan vi idag få folket til at deltage i kunsten, fordi det er simpelthen en lille del af befolkningen der forstår hvad det drejer sig om, hvordan kan vi idag få alt folket, hele folket at deltage i denne her udtryk hvad vi kalder kunst idag, hvordan kan vi som de gamle ægyptere ...

3
Sonja: Jo, spørgsmålet er at kunst ikke eksisterede i de menneskers liv, det var, det levedes, man lavede ikke kunst for at lave kunst, man prøvede, man brug-

DR
DANMARKS RADIO

-23-

Mand:

Sonja:

te kunsten som en støtte, som et middel, en stok til at støtte sig til for at se klarere, for at ...

For at få livsvejen ...

3

For at danne sig sin opfattelse og hver stor kultur har fundet en anden løsning, men det har altid været emnet det samme emne igennem årtusinder og vil altid blive det samme emne, der findes kun to ting, det er mennesket, liv og død og mennesket i forhold til samfundet, i forhold til de mennesker omkring, det er det det drejer sig om for os og det synes at vi idag har, jeg foruroliges ved tanken om at vi ved den vi er meget stolte af vor videnskab og teknik, men menneskeligt set, spørgsmålet som stadigvæk rejser sig for hver eneste af os, liv og død og mennesker og vore medmennesker det står det er vi ikke kommet længere ved end vi var tusinde og tusinde og tusinde fra tidernes begyndelse, det synes som om vi er tilbøjelige til at skubbe os selv ud af billedet, vi taler om kosmos i verdensrummet, vi men verdensrummet har jo kun betydning for os, alt har kun betydning for os i forhold til os selv som mennesker, alle disse store skulpturer, alle disse store kulturer har ...